

ความเห็นของนิสิต สาขาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา คณะสังคมศาสตร์

ต่อการอนุรักษ์โบราณสถานในเขตอุทยานแห่งชาติ

เมืองโบราณชัยจำปาศเป็นโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์เช่นเดียวกับเมืองโบราณอื่นๆ เพราะเป็นหลักฐานทางโบราณคดีที่เราสามารถศึกษาได้ทั้ง อิทธิพลทางวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา วิถีชีวิต ระบบความเชื่อ และระบบการปกครอง ดังนั้นการอนุรักษ์เมืองโบราณชัยจำปาศจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง แต่เนื่องจากเมืองโบราณชัยจำปาศเป็นเมืองโบราณที่ไม่สามารถขุดเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างเมืองโบราณอื่นๆ ดังนั้นแนวทางการอนุรักษ์ก็อาจมีความแตกต่างกันบ้าง ซึ่งการอนุรักษ์เมืองโบราณชัยจำปาศจำเป็นต้องอาศัยทั้งภาครัฐและภาคประชาชนร่วมกัน

แนวทางการอนุรักษ์ที่ดินเสนอแนะมีดังนี้

การอนุรักษ์เพื่อไม่ให้เสื่อมสภาพ สามารถทำได้คือ คนในชุมชนต้องช่วยกันรักษาความสะอาด กำจัดสิ่งกีดขวางในเขตโบราณสถานและบริเวณโดยรอบให้มีความสะอาด โดยการกำจัดวัชพืช ต้นหญ้า และต้นไม้ที่จะก่อความเสียหายต่อโบราณสถานและโบราณวัตถุที่อยู่ใต้พื้นดิน เพราะเมื่อมีต้นไม้ขึ้นจะทำให้รากต้นไม้ชอนไชอยู่ใต้ดินและอาจลงไปทำลายถึงเมืองโบราณใต้ดิน แต่เนื่องจากเมืองโบราณชัยจำปาศอยู่ใต้ผืนแผ่นดินที่เป็นเขตของกรมป่าไม้จึงต้องทำการขออนุญาตก่อน

ต่อมาคือ การคุ้มครองรักษาให้มีความปลอดภัย เนื่องจากเมืองโบราณย่อมมีสิ่งของที่มีคุณค่าและมีมูลค่า ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดการบุกรุกและขโมย คนในชุมชนจึงต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษ อาจจะมีการเฝ้าเวรยามเพื่อไม่ให้คนภายนอกท้องถิ่นหรือแม้แต่กระทั่งคนภายในท้องถิ่นนำออกไปขายได้ รวมถึงต้องปลูกฝังความรักและความหวงแหนต่อเมืองโบราณ นอกจากการที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สด็จมาเยี่ยมชมการขุดค้นเมืองโบราณชัยจำปาเมื่อ พ.ศ. 2529 ซึ่งจุดกระตุ้นให้ชาวบ้านรักและหวงแหนเมืองโบราณแล้ว สิ่งที่ยากเสนอแนะคือ การใช้ระบบความเชื่อและสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นตัวกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดความรักและหวงแหนมากขึ้นไปอีก เช่น อาจจะมีการตั้งศาลปู่ตาเพราะพื้นที่บริเวณนี้เป็นพื้นที่ของบรรพบุรุษอาศัยมาก่อนตั้งศาลขึ้นบริเวณเหนือพื้นดินของเมืองโบราณ เพื่อเป็นที่กราบไหว้บูชาของคนในชุมชนเนื่องจากระบบความเชื่อในเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติและความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษเป็นสิ่งที่อยู่กับคนไทยมาอย่างช้านานและเป็นการสร้างความขลังให้กับพื้นที่บริเวณนี้ ทำให้คนที่เข้ามาแล้วคิดไม่ดีเกิดความหวาดกลัวและไม่กล้าบุกรุกทำลาย

รวมถึงต้องมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับเมืองโบราณชัยจำปา เช่น การสร้างพื้นที่บริเวณชุมชนรอบๆหรือบริเวณใกล้เคียงเมืองโบราณเป็นสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เนื่องจากการไปทัศนศึกษาและได้เห็นสภาพคูเมืองที่แต่ก่อนมีน้ำรอบเมือง แต่ปัจจุบันได้เหือดแห้งไปหมดแล้ว และจากการฟังบรรยายในการอนุรักษ์ของหัวหน้ากลุ่มอนุรักษ์เมืองโบราณชัยจำปาว่าจะสูบน้ำเข้ามายังบริเวณคูเมืองให้มีสภาพเหมือนอดีต ทำให้ดิฉันคิดว่า อาจจะทำเป็นตลาดน้ำบริเวณรอบนอกคูเมือง เพื่อเป็นการดึงดูดคนภายนอกและนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวและศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของเมืองโบราณชัยจำปา เพราะแค่เมืองโบราณเองถึงจะมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์แต่แน่นอนว่าคนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเมืองโบราณทั้งโบราณสถานและโบราณวัตถุน้อยกว่าการท่องเที่ยวแบบปกติ ดังนั้นเราจึงควรใช้การท่องเที่ยวประเภทอื่นดึงดูดคนเข้ามารู้จักและให้ความสำคัญกับเมืองโบราณชัยจำปา แต่การทำให้เป็นตลาดน้ำย่อมมาพร้อมกับการจัดการทรัพยากรภายในชุมชน ทั้ง ที่ดิน น้ำ เช่น เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยอะ ก็ต้องดูแลและการจัดการขยะมูลฝอยทั้งบนดินและในแหล่งน้ำ หรือเนื่องจากพื้นที่ในจังหวัดลพบุรีเท่าที่ดิฉันได้หาข้อมูลมาจากทางอินเตอร์เน็ต ทำให้ทราบได้ว่ามีพื้นที่ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ และสวนผลไม้ต่างๆ ในจังหวัดลพบุรีจึงอาจจะเป็นสวนไม้ดอกไม้ประดับเช่นไรทานตะวันที่มีทั่วไปในจังหวัดลพบุรี เราก็ทำให้แตกต่างเป็น

สวนดอกไม้ชนิดอื่นจึงให้คนเข้ามารู้จักชุมชน แต่เนื่องจากสภาพพื้นที่มีลักษณะของดิน อาจจะต้องมีการปรับปรุงสภาพดิน เช่นการใส่ปุ๋ยคอก และจากหลักฐานที่พบสระน้ำขนาดใหญ่อยู่นอกเมืองโบราณ อาจจะใช้เป็นแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรอย่างเพียงพอ เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการดึงดูดคนภายนอกให้เข้ามารู้จักชุมชนบริเวณที่เป็นที่ตั้งของเมืองโบราณ และสามารถเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนชุมชนอีกด้วย

และมีการใช้ Social Network เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ให้คนรู้จักเมืองโบราณ ชับจำปา เช่น มีการโพสต์ข้อความเฟสบุ๊ค (Facebook) เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และความสำคัญทางประวัติศาสตร์ให้คนรู้จัก รวมถึงบอกอุปสรรคในการอนุรักษ์ เช่น เรื่องการเป็นพื้นที่เขตป่าสงวนของกรมป่าไม้ ทำให้การอนุรักษ์โบราณสถานที่อยู่ใต้ดินเป็นไปได้ยาก การตัดต้นไม้บริเวณเมืองโบราณก็ทำไม่ได้ เนื่องจากผิดกฎหมาย คิดฉันเชื่อว่าผู้คนต้องให้ความสนใจมากขึ้นในการช่วยกันอนุรักษ์ และจะทำให้กรมป่าไม้ไม่กล้าเข้ามาปลูกต้นไม้บนบริเวณนี้เพิ่มที่อาจจะเป็นการทำลายโบราณสถานใต้ดิน เป็นต้น เพราะประชาชนเป็นสื่อกลางที่สำคัญในการช่วยเหลือให้เมืองโบราณชับจำปาเป็นที่รู้จักและสนใจมากขึ้น เพราะคนเหล่านี้จะกระจายข่าวสารผ่านสังคมออนไลน์ เป็นเครื่องมือที่ทำให้ภาครัฐหันมาสนใจในเสียงของประชาชนและคนในชุมชน รวมถึงอาจจะมึงบประมาณในการรักษาและการพัฒนาเมืองโบราณให้คงอยู่และให้ลูกหลานของชาวไทยได้ศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของเมืองๆหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับผู้อื่น

นอกจากนี้เนื่องจากเมืองโบราณชับจำปาเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ไม่สามารถขุดเป็นที่ศึกษาเหมือนกับแหล่งโบราณคดี บ้านโป่ง จังหวัดราชบุรีหรือแหล่งโบราณคดีแหล่งอื่นๆ จึงอาจจำเป็นที่จะต้องขุดหลักฐานต่างๆ เช่น เครื่องถ้วยชาม กำไล เบี้ย หรือแม้กระทั่งโครงกระดูก นำมาไว้ในพิพิธภัณฑ์ที่สร้างขึ้น และจัดให้เป็นหมวดหมู่ที่ง่ายต่อการศึกษา และมีความสวยงาม รวมถึงอาจจะขยายพิพิธภัณฑ์ให้มีขนาดใหญ่ขึ้นอีก เนื่องจากการไปทัศนศึกษาของดิฉัน คิดฉันคิดว่าสถานที่ที่เป็นพิพิธภัณฑ์ยังไม่มีความพร้อมเพียงพอต่อการเรียนรู้ และอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญคือต้องร่วมมือกับภาครัฐในการพัฒนาการคมนาคม เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ค่อนข้างเข้าถึงได้ยาก จึงควรทำถนนหนทางเพื่อให้ความสะดวกในการเดินทางมาศึกษาและเรียนรู้ หรือมีรถรับส่งเข้ามาจากในตัวเมืองเพื่อสะดวกในการคมนาคม ซึ่งดิฉันเห็นว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการอนุรักษ์เมืองโบราณชับจำปาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นประวัติศาสตร์ของคนในพื้นที่ นอกจากการช่วยอนุรักษ์ของภาครัฐและหน่วยงานต่างๆ